

US23046392

Potvrzení o doručení dokumentu

Organizace: Ústavní soud

ÚSTAVNÍ SOUD Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	- 8 -08- 2023 3
_____ Vyřizuje:	

Základní údaje

Číslo podání: US CKDP 0012876/23

Odesílatel Krajský soud v Hradci Králové

Věc: 15 ICM 1122/2023, návrh na zrušení zákona č. I. 41-42

Doručeno: 8. 8. 2023 11:49:22

K Rukám:

ID zprávy: DZ-186637

Do vlastních rukou: Ne

Email/DS: ep7abae

Spisová značka:

SP. Zn. Odesílatele: 15 ICM 1122/2023

Seznam validací

Výsledek	Soubor	Subjekt certifikátu	Vystavitel
Příloha je validní	V999003.PDF		
Podpis je platný	V999003.PDF	T=zapisovatelka, SERIALNUMBER=P392095, G=lveta, SN=Drábková, CN=lveta Drábková, OU=170, OU=oddělení insolvenční, O=Česká republika - Krajský soud v Hradci Králové, OID.2.5.4.97=NTRCZ-00215716, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Podpis je platný	PrijataDZ.zfo	SERIALNUMBER=5906210, CN=Informační systém datových schránek - produkční prostředí, OU=Digitální a informační agentura, O=Digitální a informační agentura, OID.2.5.4.97=NTRCZ-17651921, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ

Neověřeno

č.j.: 15 Icm 1122/2023-41
(KSHK 15 INS 22286/2021)

Ústavní soud České republiky
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	- 8 -08- 2023 3
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje:	

Navrhovatel: Krajský soud v Hradci Králové
sídlem Československé armády 218, 500 03 Hradec Králové
zastoupen samosoudcem Mgr. Ondřejem Kubátem

Účastník řízení: Parlament České republiky

Návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení podle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

Datovou schránkou

I. Předmět řízení vedeného u navrhovatele

U Krajského soudu v Hradci Králové je na základě věřitelského návrhu vedeno insolvenční řízení sp. zn. KSHK 15 INS 22286/2021, jehož předmětem je řešení úpadku **dlužnice MATEX HK, s. r. o.**, IČO: 25968807, sídlem Kladská 181, 500 03 Hradec Králové. Usnesením č.j. KSHK 15 INS 22286/2021-A-152 ze dne 20. 6. 2022 byl zjištěn úpadek dlužnice.

Podle výsledků přezkumného jednání, resp. schůze věřitelů konané dne 12. 10. 2022 pak navrhovatel usnesením č.j. KSHK 15 INS 22286/2021-B-90 ze dne 20. 6. 2022 prohlásil na majetek dlužnice konkurs a mimo jiné též ustanovil **insolvenčním správcem** dlužnice **JUDr. Michala Nováka**, IČO: 03433650, sídlem Tyršova 231, 570 01 Litomyšl (dále jen **IS**). Prohlášením konkursu přešlo na IS dispoziční právo k majetkové podstatě dlužnice.

Finanční úřad pro Královéhradecký kraj, IČO: 72080043, sídlem Horova 17, 500 02 Hradec Králové (dále jen **FÚ**) uplatnil v uvedeném insolvenčním řízení podáními zveřejněnými v insolvenčním rejstříku pod č.j. B-168 a B-169 pohledávky z titulu daňových povinností dlužnice (DPH za únor 2023 ve výši 1 508 156 Kč, oprava odpočtu DPH za listopad 2022 ve výši 1 438 106 Kč).

IS vyslovil pochybnost o pořadí těchto pohledávek a na č.d. B-175 navrhl podle § 203a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon, dále jen **IZ**), aby soud vyzval FÚ k podání žaloby na určení pořadí pohledávek. Soud tak učinil dne 2. 5. 2023 usnesením na č.d. B-177, FÚ návazně na to podal dne 16. 5. 2023 **žalobu o určení pořadí pohledávek**, projednávanou navrhovatelem pod sp. zn. 15 Icm 1122/2023.

Návrh podle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen **ZÚS**), ve znění pozdějších předpisů, je podáván v rámci tohoto incidenčního sporu.

II. Skutkový stav věci

Žalující FÚ se domáhá určení pořadí jím uplatněných pohledávek tak, že pohledávka z titulu opravy odpočtu DPH za listopad 2022 v částce 1 438 106 Kč je pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (dále jen **PRMP**) a pohledávka z titulu neuhrazené DPH za únor 2023 ve výši 1 508 156 Kč je pohledávkou za majetkovou podstatou

(dále jen **ZMP**). Prvá pohledávka vychází ze soudu předloženého Výkazu nedoplatků č.j. 701109/23/2701-52522-606843 ze dne 18. 4. 2023, druhá z rovněž soudu předloženého Výkazu nedoplatků č.j. 701147/23/2701-52522-606843 ze dne 18. 4. 2023.

Žalovaný **IS** s tímto nesouhlasí, máje předně za to, že fakticky FÚ uplatňuje pohledávky vzniklé na základě povinnosti provést opravu daně podle zákona o DPH v případě nedobytné pohledávky, tedy podle § 169 odst. 1 písm. c) **IZ**. V každém případě je podle něj **uplatnění** pohledávek FÚ jako přednostních **v rozporu se základními principy insolvenčního řízení**, a dokonce **s ústavním pořádkem**, když předmětná úprava „*může být zejména v rozporu*“ (viz čl. 38/č.d. 3 incidenčního spisu) s čl. 11 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen **LZPS**).

FÚ navrhl přerušeni řízení do doby rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (dále jen **NS**) o dovolání ve skutkově totožné věci proti rozsudku Vrchního soudu v Praze č.j. 102 VSPH 17/2021-38 (KSPL 29 INS 11566/2019) ze dne 5. 8. 2022. Navrhovatel pouze doplňuje, že není veřejně známa sp. zn., pod kterou je věc vedena u dovolacího soudu, neboť odvolací ani dovolací soud pravidelně nezveřejňují v insolvenčním rejstříku vyrozumění o převzetí věci dovolacím soudem, a další události, z nichž by byla sp. zn. NS patrná, tamtéž nejsou dosud zveřejněny, i když předkládací zpráva je datována 16. 11. 2022.

IS naproti tomu vyslovil domněnku, že vhodnějším postupem bude předloženi věci Ústavnímu soudu České republiky (dále jen **ÚS**) k posouzení ústavní konformity § 169 odst. 1 písm. c) **IZ**.

III. Přípustnost návrhu

Navrhovatel má návrh ve smyslu § 64 odst. 3 ZÚS za přípustný, neboť ustanovení § 169 odst. 1 písm. c) **IZ** je stále účinné, a jedná se o pro daný spor stěžejní ustanovení, které musí při řešení věci aplikovat.

IV. Důvody protiústavnosti napadené části ustanovení § 169 odst. 1 písm. c) **IZ**

§ 169 odst. 1 písm. c) **IZ** ve znění od 1. 7. 2021 stanoví:

Pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou:

...

c) pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům, za náhradní výživné podle jiného zákona a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty.

...

Do 31. 3. 2019 předmětné ustanovení hovořilo pouze o pohledávkách státu – Úřadu práce za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů; pasáž o náhradním výživném byla do zákona včleněna s účinností od uvedeného data 1. 7. 2021.

Do 31. 3. 2019 se úprava *pohledávek vzniklých opravou výše daně u pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty* coby pohledávek přednostních (tehdy **ZMP**) nacházela v § 168 odst. 2 písm. e) **IZ**.

Toto ustanovení bylo předmětem kritiky, neboť neodůvodněně zakládalo státu jako věřiteli lepší pořadí než jiným věřitelům. Respektive nejen to – spektrum přednostních pohledávek je relativně široké a jsou zde tedy i další věřitelé s výhodnějším pořadím. Daná úprava byla kontroverzní proto, že **činila transformaci z původní pohledávky** smluvního partnera upadlého dlužníka

(plátce DPH) se „standardním“ pořadím pohledávku státu s pořadím přednostním. Nejilustrativněji problém rozebral NS v rozsudku ve věci sp. zn. **29 ICdo 98/2015** ze dne 31. 10. 2017.

Zde stručně řečeno konstatoval, že dotčená úprava (včleněná do IZ novelou č. 294/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014) spolu s úpravou tehdejšího § 44 ZDPH „*neztratila znaky transformace původní pohledávky přihlášeného věřitele*“, a „*Nadále proto platí, že v rozsahu, v němž takovému věřiteli vrátí daň (nebo její část) po opravě její výše, nemůže mít stát (správce daně) i proto v insolvenčním řízení lepší postavení, než ve kterém se před opravou výše daně nacházel tento věřitel.*“ Tím vzniká „*vybočení z pravidel poměrného uspokojení věřitelů, které je svou konstrukcí ve zjevném rozporu se zásadou, podle níž věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti*“. S odkazem na závěry staršího rozhodnutí R 54/2012 pak NS uzavřel, že pohledávka vzniklá státu (správci daně) tím, že dlužník je povinen v průběhu insolvenčního řízení snížit svoji daň na vstupu u přijatého zdanitelného plnění podle § 44 odst. 5 ZDPH, **není pohledávkou za majetkovou podstatou**, ba dokonce se taková **pohledávka v průběhu insolvenčního řízení neuspokojuje**.

Na toto rozhodnutí NS, publikované později ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek NS pod č. **R 11/2019**, zákonodárce zareagoval novelou – zákonem č. 80/2019 Sb., o změně některých zákonů v oblasti daní a některých dalších zákonů – kterou s účinností **od 1. 4. 2019** (jak vyplývá z výše uvedeného) zrušil v § 168 odst. 2 písm. e) IZ slova „*pohledávky vzniklé opravou výše daně u pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty*“, a zároveň na konec § 169 odst. 1 písm. c) IZ doplnil slova „*a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty*“.

Zákonodárce se novelou vypořádal s tím, že „oprava DPH“ ze své povahy často není pohledávkou vznikající po rozhodnutí o úpadku, a proto úpravu těchto pohledávek přesunul do § 169 IZ, u nichž se toto časové hledisko neuplatňuje. Tato změna nicméně **nenapravila problém neodůvodněně zakládáné nerovnosti státu jako věřitele s jinými věřiteli**, který byl novelou rušené úpravě inherentní. Pouze vytvořila co do výsledku totožnou konstrukci v jiném ustanovení IZ, rovněž upravující pohledávky s přednostním právem na uspokojení – v režimu **PRMP** místo **ZMP**.

Navrhovatel je toho názoru, že s ohledem na obsah novely č. 80/2019 Sb., která měnila obsah daňových předpisů, což se promítlo i do aktuální formulace spektra pohledávek v § 169 odst. 1 písm. c) IZ (o což FÚ opírá svou argumentaci cílenou na „obhájení“ nové úpravy před shora citovanými závěry NS), nelze bez dalšího provést „ústavně konformní výklad“ pomocí závěrů R 11/2019. Uvozovky **navrhovatel** uvádí proto, že **má za to, že NS při rozhodování věci R 11/2019 nepostupoval správně, když věc nepředložil ÚS** – výklad NS v tom smyslu, že předložení věci ÚS k derogačnímu zásahu není nutné, neboť normu s výslovnou dikcí „*pohledávka X je pohledávkou za majetkovou podstatou*“ lze ústavňě konformně interpretovat tak, že „*pohledávka X není pohledávkou za majetkovou podstatou*“ (resp. se v insolvenčním řízení žádným způsobem neuspokojuje), je zjevně excesivní a z hlediska udržení systému brzd a rovnováh, vyžadujícího, aby jednotliví aktéři respektovali sobě vymezená pole působnosti, v právním státu nežádoucí. Paradoxem je, že NS přitom založil svou argumentaci i na ústavňěprávní rovině (priorita výkladu e ratione legis, povinnost zákonodárce formulovat zvýhodnění správce daně explicitně a ústavňě konformně...). Stejný nesprávný postup se opakuje i nyní, kdy je již podáno shora zmíněné dovolání proti rozsudku č.j. 102 VSPH 17/2021-38 (KSPL 29 INS 11566/2019) ze dne 5. 8. 2022.

Navrhovatel konkrétně spatřuje **rozpor napadené úpravy s ústavňím pořádkem** v tom, že **transformuje-li se pohledávka smluvního partnera upadlého dlužníka (plátce DPH) se „standardním“ pořadím na pohledávku státu s pořadím přednostním**, jde o porušení

čl. 11 odst. 1 LZPS, neboť takto se umenšuje ta část majetkové podstaty, z níž mají být v insolvenčním řízení následně uspokojováni „řadoví“ věřitelé. Tito jsou tak kráceni na svém právu vlastnit majetek, a to ve prospěch státu/zákonodárce. Stejným způsobem pak dochází k **porušování čl. 37 odst. 3 LZPS** – stát toliko nepřebírá daňovou pohledávku od původního věřitele, ale **na základě pravidla, které sám vytvořil, se posouvá do výhodnějšího postavení věřitele s přednostním právem na uspokojení**. Odůvodňování této konstrukce fiskálními hledisky (viz důvodová zpráva k zákonu č. 80/2019 Sb.), je v ústavněprávní rovině neudržitelné.

V. Návrh

S ohledem na shora uvedené krajský soud s odkazem na čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky předkládá věc Ústavnímu soudu a

navrhuje,

aby Ústavní soud ustanovení **§ 169 odst. 1 písm. c)** zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů, **v jeho části** „*a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty*“ **zrušil**.

Hradec Králové 7. srpna 2023

Mgr. Ondřej Kubát v. r.
soudce